

14.04.2022

Dnro 561/03.04.04.04.33/2022

Dnro 595/03.04.04.04.33/2022

Dnro 599/03.04.04.04.33/2022

Dnro 609/03.04.04.04.33/2022

Asia

Kaivoslain mukaista varauspäätöstä koskevat valitukset

Valittajat

Eila Hartikainen
Pekka Kilpeläinen
Aira Kirmanen
Jussi Kirmanen
Sirkka Kosonen
Kimmo Makkonen
Salme Makkonen
Simo Makkonen

Pro Puruvesi ry

Savonlinnan seurakunta

Länsi-Punkaharjun kyläyhdistys ry
Punkaharjun Matkailu ry
Puruveden kalatalousalue
Saimaan Taideluola Retretti

Päätös, josta valitetaan

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, 10.2.2022 lupatunnus VA2021:0072

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on hyväksynyt Kivikaivo Oy:n
varausilmoituksen. Varausalue sijaitsee Savonlinnassa.

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA*Eila Hartikaisen ja hänen asiakumppaneidensa valitus*

Päätös on kumottava. Valittajat ovat varausalueella asuvia maanomistajia tai
heidän perillisiä.

Valittajien kotiseutuun kohdistuva varauspäätös on ristiriidassa
luonnonsuojelun sekä yhteiskunnallisen, taloudellisen ja ekologisen

kestävyyden näkökulmasta. Vaara alueen vesistöille ja pohjavedelle on merkittävä. Savonlinnan kaupunki on vastustanut alueelle suunniteltuja valtauksia. Savonlinnan kaupunkistrategia perustuu puhtaaseen luontoon, ja Saimaa on päässyt Unescon maailmanperintökohteiden aielistalle. Kaivostoiminta uhkaa alueen kiinteistöjen arvoa, maa- ja metsätaloutta sekä matkailuelinkeinoa ja loukkaa asukkaiden ja elinkeinonharjoittajien tahtotilaa. Varaajalla ei ole minkäänlaista kaivosalan kokemusta tai liiketoimintaa.

Pro Puruvesi ry:n valitus

Päätös on kumottava. Valittajan tarkoitus on yhdistyksen sääntöjen mukaisesti edistää Puruveden vesistön puhtautta ja hyvinvointia sekä lisätä tietoisuutta Puruveden tilasta.

Kaivostoiminta alueella vaarantaisi erityislaatuisen Puruveden puhtauden ja monipuoliset arvot. Jo kaivostoiminnan suunnittelu aiheuttaa merkittävää haittaa. Suunniteltu kaivosohjelma vaarantaa Puruveden hyväksi tehdyn vesienhoitotyön ja vaikuttaa alueella sijaitsevien kiinteistöjen arvoon. Puruvesi on muikkuineen Suomen tärkeimpiä kalastusalueita. Kaivostoiminnan uhka vaikuttaa ammattikalastajiin ja aiheuttaa epävarmuutta paikallisille asukkaille. Varausalueen kartta on harhaanjohtava. Aluetta tuntemattoman on vaikea saada käsitys varausalueen sijainnista suhteessa Kerimäen historialliseen keskustaan ja muun muassa matkailullisesti ainutlaatuisen Punkaharjun harjualueeseen sekä Puruveden ja Pihlajaveden. Kartasta ei myöskään ilmene etäisyys Puruveden Natura-alueeseen. Alueella on Savonlinnan kaupungille merkittävä Kulennoisharjun pohjavesialue. Huosion alueella on Metso-ohjelmalla suojeltu arvokas metsikkö.

Savonlinnan seurakunnan valitus

Päätös on kumottava. Kivikaivo Oy on veloitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut laillisine korkoineen.

Varausalueesta 356,7 hehtaaria on Savonlinnan seurakunnan kiinteistöjä. Osa alueesta on luonnonsuojelualuetta. Valituksenalainen päätös perustuu puutteellisiin selvityksiin, eikä Metso-ohjelmalla suojeltua Huosion luonnonsuojelualuetta ole huomioitu. Alueella on kielletty muun muassa maa- ja kallioperän vahingoittaminen ja sen aineiden ottaminen. Varausalueen välittömään läheisyyteen sijoittuu Natura-alue, ja Saimaan norppasaaristo on ehdolla Unescon maailmanperintökohteeksi. Varausilmoituksia koskevat myönteiset päätökset vaarantavat maailmanperintökohde-statusen myöntämisen ja heikentävät näin ollen Savonlinnan kaupungin elinvoimaa. Savonlinnan kaupungin strategiseksi tavoitteeksi on asetettu puhtaan veden ja ympäristön varjeleminen. Kaivostoiminta aiheuttaa merkittävän vesistön pilaantumisriskin. Hankkeen vaikutusalueen poikkeukselliset luontoarvot todennäköisesti estävät varsinaisen kaivostoiminnan käynnistämisen. Varausilmoituksen hyväksymisellä on välittömiä vaikutuksia vaikutusalueen maankäytön suunnittelun edellytyksiin ja kohdekiinteistöjen käyttö- ja taloudelliseen arvoon.

Länsi-Punkaharjun kyläyhdistyksen, Punkaharjun Matkailu ry:n, Puruveden kalatalousalueen ja Saimaan Taideluola Retretin valitus

Päätös on kumottava. Valittajat valvovat alueensa asukkaiden ja siellä vierailevien yhteisiä etuja sekä edustavat alueen matkailuelinkeinoa ja kalastusalueita.

Varausalueella sijaitsee luonnonsuojelualueita, asuinalueita, matkailutoiminnan keskittymiä ja luontoliikuntareittejä. Alue sijoittuu Puruveden ja Pihlajaveden läheisyyteen niiden valuma-alueelle. Varsinaiselle kaivostoiminnalle ei ole edellytyksiä vaikutusalueen erityisten luontoarvojen vuoksi. Kaivostoiminta heikentäisi luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Puruveden alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Hankkeen vaikutukset ja erityisesti mahdollisen kaivostoiminnan vaikutukset ulottuvat alueelle, joka on ehdolla Unescon maailmanperintökohteeksi. Päätöksellä on välittömiä vaikutuksia vaikutusalueen maankäytön suunnittelun edellytyksiin ja kohdekiinteistöjen käyttö- ja taloudelliseen arvoon. Punkaharjun kansallismaiseman läheisyydessä on seudun merkittävin matkailukeskittymä, johon kuuluu muun muassa Saimaan Taideluola Retretti. Erittäin tärkeiden maisema- ja ympäristönäkökulmien lisäksi kaivostoimintaan liittyvät varaukset uhkaavat yritysten toimintamahdollisuuksia ja matkailuelinkeinon kehittymistä. Kaikenlainen kaivostoiminta on vakava riski myös alueen kalastuselinkeinolle ja sen kannattavuudelle. On kyseenalaista, onko vuonna 2021 perustetulla yhtiöllä edellytyksiä toteuttaa etsintätoimenpiteitä tai edetä mahdolliseen malminetsintävaiheeseen.

Lausunto ja vastine

Asiassa annettava ratkaisu huomioon ottaen lausunnon ja vastineiden pyytäminen ei ole tarpeen.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus jättää valitukset tutkimatta.

Hallinto-oikeus hylkää Savonlinnan seurakunnan oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan vaatimuksen.

Perustelut

Kaivoslain 162 §:n 1 momentin mukaan muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Viranomaisella saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Valituskirjelmistä ilmenee, että valittajat ovat varausalueella tai sen vaikutusalueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajia, asukkaita, alueella elinkeinoa harjoittavia ja yhdistyksiä. Valittajat katsovat mahdollisen kaivostoiminnan vaikuttavan haitallisesti alueen arvokkaaseen luontoon sekä elinkeinotoimintaan. Varauspäätös vaikuttaa haitallisesti alueen kehitysnäkymiin sekä kiinteistöjen taloudelliseen arvoon.

Hallinto-oikeus toteaa, että varauspäätöstä ei ole kohdistettu valittajiin. Valitusoikeutta arvioitaessa on näin ollen tarkasteltava, onko valittajilla asianosaisasema sen perusteella, että varauspäätöksellä on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla välitön vaikutus valittajien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun.

Valituksenalaisessa päätöksessä on kysymys kaivoslain 32 §:n 4 momentissa tarkoitettuna varausilmoituksen hyväksymisestä. Varausilmoituksella hakija voi varata itselleen alueen malminetsintäluvahan valmistelua varten. Varaus antaa etuoikeuden malminetsintäluvaan. Malminetsintäluvan tai kaivosluvan myöntäminen muille kuin ilmoituksen tekijälle ei ole mahdollista alueella, josta on tehty hyväksyttävä varausilmoitus. Muita oikeusvaikutuksia varauspäätöksellä ei ole. Varauspäätös ei anna oikeutta minkäänlaiseen malminetsintään, vaan varaajan oikeus etsintätyöhön perustuu varauspäätöksestä riippumatta kaivoslain 7 §:ään tai kiinteistönomistajan kaivoslain 9 §:ssä tarkoitettuun suostumukseen. Tähän nähden oikeuskäytännössä (KHO 2021:145) on katsottu, että varauspäätöksen mahdollisissa vaikutuksissa alueen kiinteistöjen arvoon, elinkeinon harjoittamiseen, alueen vetovoimaan, investointeihin tai ylipäänsä maankäytön epävarmuuteen on kysymys ainoastaan välillisistä vaikutuksista. Koska varauspäätös ei anna oikeutta malminetsintään tai muihinkaan ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin, varauspäätöksellä ei ole välittömiä vaikutuksia myöskään alueen luontoarvoihin, virkistyskäyttöön tai maisema-arvoihin.

Valituksenalaisella varauspäätöksellä ei ole sellaisia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuja välittömiä vaikutuksia valittajien oikeuteen tai etuun alueen maanomistajina, asukkaina, elinkeinonharjoittajina tai yhdistyksinä, että heillä olisi valitusoikeus asiassa. Sen vuoksi valitukset on jätettävä tutkimatta.

Asian näin päättyessä ei ole kohtuutonta, että Savonlinnan seurakunta joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Kaivoslaki 9 §, 44 § ja 55 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 42 § 1 mom., 44 § 2 mom., 81 § 2 mom. 4 kohta ja 95 §

Päätöksen tiedoksi

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusosoitus on liitteenä (HOL valituslupa, julkinen kuulutus).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden jäsenet Riikka Tiainen, Terhi Helttunen ja Terhi Vanala.

Esittelijä

Sini Arnkil

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös	Eila Hartikainen ym. / asiamies Tuula Saarela, sähköpostitse antopäivänä
Oikeudenkäyntimaksu	270 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Päätös	Pro Puruvesi ry, sähköpostitse antopäivänä
Oikeudenkäyntimaksu	270 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Päätös	Savonlinnan seurakunta, sähköpostitse antopäivänä
Oikeudenkäyntimaksu	270 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Päätös	Länsi-Punkaharjun kyläyhdistys ry ym. / asiamies Jussi Silvennoinen, sähköpostitse antopäivänä
Oikeudenkäyntimaksu	270 euroa (Oikeudenkäyntimaksua koskeva oikaisuvaatimusohje on tämän päätöksen liitteenä.)
Jäljennös	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, sähköpostitse antopäivänä Kivikaivo Oy, postitse antopäivänä Savonlinnan kaupunginhallitus, sähköpostitse antopäivänä Savonlinnan kaupunginhallituksen on kaivoslain 166 §:n 2 momentin perusteella julkaistava tieto päätöksestä siten kuin kuntalain 108 §:ssä säädetään.

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä siitä, kun julkinen kuulutus on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla, sitä päivää lukuunottamatta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaantipäivästä**, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa **korkeimmalle hallinto-oikeudelle**. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus, PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00 – 16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖKSESTÄ PERITTÄVÄ OIKEUDENKÄYNTIMAKSU

Muutoksenhakuasian käsittelystä korkeimmassa hallinto-oikeudessa peritään 530 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa, lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita, yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa, mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa eikä asioissa, joiden käsittely on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos korkein hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Veroasiassa annettua ennakkoratkaisua koskevassa muutoksenhakuasiassa maksu kuitenkin peritään riippumatta lopputuloksesta. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä oikeusapulain (257/2002) nojalla käsittelymaksuista vapautetuilta.

Tuomioistuinmaksulaki (1455/2015).

OIKEUDENKÄYNTIMAKSU

Itä-Suomen hallinto-oikeus lähettää erikseen laskun oikeudenkäyntimaksusta.

Maksun määräämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä virkamieheltä (asian esittelijä) kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä siten kuin hallintolaissa säädetään.

Hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Itä-Suomen hallinto-oikeus
PL 1744, Minna Canthin katu 64
70101 KUOPIO
ita-suomi.hao@oikeus.fi
Fax 029 564 2501

Oikaisuvaatimus on toimitettava hallinto-oikeudelle määräajassa ennen virka-ajan päättymistä klo 16.15.

Maksu perustuu tuomioistuinmaksulakiin (1455/2015) tai lakiin tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (701/1993, ennen 1.1.2016 vireille tulleet asiat).